

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.”

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu 1 Iuliu stil vechiu 1898 deschidem abonament nou la „Biserica și Școla.”

Rugăm pre toți domnii abonați de până acuma, cari doresc a ave foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană” prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
” 1/2 ” 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
” 1/2 ” 7 fr.

Sprîjinul moral și material, de care până acuma s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii căldurose precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Misteriologia.

(Continuare.)

Sacramentul botezului. — Concepțutul botezului.

Botezul este întâiul sacrament și numai după primirea lui poate omul primi și celelalte sacramente. După învățătura bisericii ort. care rezultă și din Mărt. ort. resp. la întrebare 102 și 103, botezul

este acel misteriu, în care omul priu apă și Duh se curățește de păcatul strămoșesc și de cele personale, se renaște la o viață nouă în Christos și devine membru al bisericii lui.

Așădarea ddească a botezului.

Botezul l-a instituit Mântuitorul Christos după învierea s'a, după ce ne-a rescumpărat prin sacrificiul morții sale și anume prin cuvintele adresate apostolilor: „Mergând învățați toate popoarele, botezându-le pe ele în numele Tatălui și al Fiului și al S. Duh... și eată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacurilor,” (Mat. cap. 28 v. 19—20); și: „Cel ce va crede și să va boteza, se va mântui, ér cel ce nu va crede se va condamna” (Marcu c. 16 v. 16.)

Acest sacrament după înălțarea Mântuitorului și pogorirea Duhului s. apostolii și încep a-l administra, ér ap. Petru dice: „Să se boteze fiește-care dintre voi în numele lui Is. Chr. spre ertarea păcatelor vóstre și veți primi darul Duhului s.” (Acta c. 2 v. 38). După apostoli il administreză botezul învățăceilor, ér apoi următorii apostolilor.

N o t ă. Botezul lui Ioan Botezătorul nu avea putere sacramentală; el era numai pentru de a pregăti pe Iudei pentru pocăință și primirea Messiei. E așadar un botez al pocăinții.

Partea vizibilă a botezului.

Partea vizibilă a botezului constă din: materie, actul împărțării și rostirea formulei.

1. Materia botezului e numai apa curată, naturală, pentru-că Mântuitorul a dis: „De nu se va nasce cineva din apă și din Duh, nu va putea intra întru împărăția cerurilor” (Ioan c. 3 v. 5). În apă botezau și apostolii și învățăceii lor, după cum se vede din cuvintele eunuchului reginei Candachia din Etiopia, rostite cătră diaconul Filip: „Eată apă, ce mă împedecă, ca să nu mă botez”, „Și s'au pogorit amândoi în apă... și l-a botezat” (Acta c. 8. v. 27, 36—38). De asemenea și biserica a ad-

ministrat botezul tot cu apă, precum se vede din nenumărate mărturii ales criitorilor bisericesci. Așa dice fericitul Augustin : „Ce este botezul lui Christos ? O baie de apă curată și câteva cuvinte ; luați apa, nu-i botez ; luați cuvintele, nu este botez“ (In Ioane Tract. XV. n. 4).

E falsă așadar socotința Paulicionilor, cari lăpădau ori și ce materie a botezului și îl săvârșeau numai în mod spiritual, precum și a Maniheilor, cari primiau de substanță a botezului oleul în loc de apă.

2. Actul botezului este întreita cufundare.

De trei ori trebuie să se facă cufundarea pentru-că botezul se împărtășește în numele Tatălui, Fiului și Duhului s. Astfel împărtășa biserica veche botezul, ér botezul numai prin o cufundare il privia, ca săvêrșit întru mórtea Mântuitorului, ceea ce se vede din can. 50 al apostolilor : „Dacă cineva nu face întreita cufundare în acest misteriu, ci odată făcută întru mórtea Domnului, să fie lăpădat, căci Domnul nu a đis : Botezați întru mórtea mea, ci : Mergênd invêțați tóte popórele, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al s. Duh.“ Și biserica ort. ținêndu-se strict de can. 50 apost. împărtășa botezul numai prin întreită cufundare, ér botezul Eunomienilor, fiind împărtășit numai prin o cufundare, il respingea ca nevalid. În biserica apusană însê s'a început pe la sfêrșitul veacului al V-lea mai ântâi în Spania a-sê împărtăși botezul numai prin o cufundare, voind a arăta prin acêsta contra trienilor deoființimea Tatălui și Fiului, un us pe care episcopul Romei Grigorie cel mare (590 604) il concede. Astfel s'a format în biserica apusană pe baza can. 7 al sinod. al II-lea ecum. (381) normativul, că ereticii botezații în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului s. nu mai trebuie botezați de nou, ér în biserica orientală, că ereticii botezați nu mai prin întreita cufundare în numele persónelor s. Treimi nu mai au a fi de nou botezați.

Modul împărtășirii botezului este cufundarea. Acêsta se vede din tóte locurile s. Scr. unde botezul se numesce b a p t i s m a, c u f u n d a r e, dela grecescul baptizein a cufunda, precum și din numirea botezului de baia apei, baia nasterii de a dóua. În biserica cea veche botezul încã prin cufundare s'a sêvêrșit, ér stropirea se privea numai ca o abaterere dela regula generală, permisă numai pentru cei bolnavi și acêstã excepțiune încã în veacul al III-lea forma o chestie de controversă pentru validitatea botezului, așa că s. Ciprian a trebuit să pășască cu tótã autoritatea sa, arătând, că și botezul sêvêrșit în cas escepțional numai prin stropire e valid. Atât de tare era credința bisericii vechi în validitatea botezului numai prin cufundare.

Pe când așadar biserica dintru început a botezat numai prin cufundare, biserica apusană s'a abătut dela acest us vechiu și înainte de veacul al XIII-lea sporadic, de aci înainte însã în genere

împărtășește botezul numai prin stropire, ér biserica orientală a rēmas pe lângã usul cel vechiu, împărtășind botezul numai prin cufundare, ér prin stropire numai în cas escepțional, anume celor bolnavi, numindu-l botezul clinicilor.

3. Formula botezului e : „Botézã-sê robul lui Dđeu N. în numele Tatălui și al Fiului și al s. Duh.“ Așadar botezul trebuie să se facã în numele s. Treimi, pentru că în numele s. Treimi a poruncit însuși Mântuitorul a boteza, după cum rezultã din cuvintele : „Mergênd invêțați tóte popórele, botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al s. Duh“ (Mat. c. 28 v. 19). În urmarea unei porunci atât de clare biserica n'a schimbat nici când formula botezului. Așa dice Iustin Martirul : „ . . . ei (catecumenii) se spalã atunci cu apă în numele Tatălui tuturorã și Dlui Dđeu și al Mântuitorului nostru Is. Chr. și al Duhului s.“ Origen dice : „Botezul cel mântuitor are să se plinêscã nu altfel, decât numai în numele (autoritatea) întregii Treimi atot înalte, adecã prin numirea Tatălui, a Fiului și a Duhului sânt.“ Ér can. 95 al sinod. al VI-lea ecum. orândesce, ca toți câți nu sunt botezați în s. Treime să se boteze de nou.

Efectele nevêdute ale botezului și nerepetibilitatea lui.

Efectele botezului ni le arată Mărt. ort. p. I. resp. la întreb. 103. Acestea sunt :

a) Curățirea de păcatul original și de păcatele personale. Cumcă botezul curățesce sufletul de păcatul original se vede din cuvintele Mântuitorului, adresate lui Nicodim : „De nu se va nasce cineva din apă și din duh, nu va putea intra în împărăția cerurilor ; (cãci) ce e nãscut din carne, carne este și ce e nãscut din duh, duh este“ (Ioan c. 3 v. 5—6), unde se arată, că botezul înlăturã pedecã pusã intrării nóstre în ceriu, ér aceea pedecã nu este alta, decât păcatul original. Așa învață și s. Părinți.

Botezul curățesce însã și păcatele personale. Așa dice ap. Petru : „Pocãiti-vê și se se boteze fiește-carele dintre voi în numele lui Is. Chr. spre ertarea păcatelor vóstre“ (Acta c. 2 v. 38). Grigorie Teologul dice : „Grafia și puterea botezului curățesce păcatul în fie-care om și spalã deplin tótã necurăția și tina.

b) Renascerea la o viață nouă. Acêsta se vede tot din cuvintele Mântuitorului rostite cătrã Nicodim : „De nu se va nasce cineva de sus nu va vedea împărăția cerurilor,“ ér Nicodim cređênd, că Mântuitorul vorbesce despre o nascere trupescã întrebã cu mirare, ori de se mai póte omul nasce odatã și Mântuitorul îi respunde : „De nu-sê va nasce cineva din apă și din duh, nu va vedea împărăția cerurilor“ (Ioan c. 3 v. 3—6), arătându-i, că sub nãscerea de sus, se înțelege renascerea prin botez. Ér Chrisostom dice : „Botezul nu ne ertã numai păcatele și ne curățesce de fără-de-legile nóstre, ci ca și când ne-am nasce de nou, pentru-cã el

ne crează și ne formază de nou“ (ad. illumin cath. n. 3). În fine

c) Omul să face membru al corpului lui Christos ad. al bisericii lui. Așa dice ap. Pavel: „Pentru-că în un Duh noi toți într'un corp ne-am botezat sau Iudei sau Elini, sau servi sau liberi“ (I. Cor. c. 12 v. 13).

Biserica — după cum se pronunță ca în simbolul niceo — constantinopolitan — crede și mărturisese numai un botez, care dacă e valid împărțit nu se mai poate nici când repeți. Acésta pentru că precum nascerea trupescă numai odată află loc, tot astfel și botezul ca nascere spirituală numai odată se poate împărți. Acésta află întărire și în Scr. când dice ap. Pavel: „Un Domn, o credință, un botez, un Dăeu și Tatăl tuturor“ (Ffez. c. 4 v. 5—6).

Ministrul botezului.

Ministrii botezului sunt episcopii și presbiterii. Diaconilor li-să oprește a boteza. Totuși, pentru-că mântuirea omului depinde dela botez, ca se nu se impedece cineva în ajungerea mântuirii din cauza ministrului canonic, în cas de necesitate pot boteza și diaconii, ba chiar și laicii de ambele sexe și chiar și necredincioșii, având a observa însă strict formula botezului. În cazul acesta se rostese numai formula și se face întreita cufundare, ér celelalt ceremonial se suplinese mai târziu de preotul canonic.

Subiectul botezului.

Pentru-că botezul, după cuvintele Mântuitorului: „De nu se va nasce cineva din apă și din duh, nu va putea intra în împărăția ceriurilor“ (Ioan c. 3 v. 5) e indispensabil pentru fiește-care, care voese să se mântuiască, de aceea se împărțese el ómenilor, cari îl doresc, fie aceia vrístnici sau numai copii.

Acestui adevăr, că și copiilor trebuie a se împărți botezul, îl négă anabapțiștii, cari împărțese botezul numai după trecerea anului al șeptelea. Că însă și pruncii trebuie să primescă botezul, se vede din cuvintele Mântuitorului citate mai sus, precum și din alte cuvinte ale lui, când dice: „Lăsați pruncii și nu-i opriți, ca să vină la mine, căci unora ca acestora este împărăția ceriurilor“ (Mat. c. 19 v. 14). Dacă însă împărăția ceriurilor e menită și pentru prunci, ér în împărăția ceriurilor fără a se boteza întâi nu se poate ajunge, urmază că și pruncii trebuie admisi la botez. Acésta se vede și din praxa apostolilor, cari — după cum dice s. Scr. (I. Cor. c. 1 v. 16; Acta c. 16 v. 15; Acta c. 16 v. 30—32) — botezau familii întregi, așa dar nu numai vrístnici, ci și prur. Ér fericitul Augustin dice: „Punctul acesta (botezul pruncilor) totdeauna l-a avut și l-a păstrat biserica; ea l-a primit din credința strămoșilor și ține etatornic la el până la sfirșit.“

Dela subiectul botezului se cere însă: cre-

dință pentru-că dice Mântuitorul: „Cel ce va crede și se va boteza se va mântui“ (Marc. c. 16 v. 16) și pocăință, pentru-că dice ap. Petru: „Pocăiți-vă și se se boteze fie-care din voi“ (Acta c. 2 v. 28),

Notă: La botezul copiilor mărturisirea de credință o fac nașii, ca viitorii îngrijitori spirituali ai copiilor.

Timpul împărțirii botezului.

Dintru început se împărțea botezul în tot timpul, după cum se imbia ocașiunea, ce se observă și astăzi la botezul pruncilor. Mai târziu însă s'a statorit pentru botezul celor vrístnici mai ales următoarele sărbători: Nascerea Dlui spre a însemna, că precum s'a nascut Christos, așa și cel botezat s'a nascut la o viață nouă; Botezul Dlui întru amintirea botezului din Iordan, Pascile spre a figura, ca precum Christos a murit și a înviat așa și cel botezat, care era mort prin păcat a înviat prin Is. Christos și Pogorirea Duhului s., arătând prin acésta sărbătoare pogorirea Duhului s. asupra celui nou botezat. Și de óre-ce botezul se săvârșea în ziua premergătoare a sărbătorii, de aceea în ziua sărbătorii la liturgie în loc de imnul „Sante Dăeule“ se întimpinau cei botezați cu cuvintele: „Căți în Christos vați botezat“.

Locul botezului.

În cele dintâi trei veacuri ale creștinismului se săvârșea botezul unde li da mâna creștinilor. Mai târziu s'a zidit anume pentru acest scop o cameră în apropierea sau în legătură cu biserica, numită baptisterium, ear la biserici mai mici se săvârșea în biserica însăși, unde trebuie să se săvârșască și astăzi. În case private se poate săvârși botezul numai cu permisiunea episcopului și în cas de necesitate.

Botezul sângelui sau al martiriului.

Sunt casari, când botezul cu apă poate fi înlocuit cu un alt botez, numit al sângelui sau al martiriului. Că botezul sângelui poate să substitue botezul apei se vede din praxa bisericii de a sërba amintirea pruncilor ucișii de Irod pentru Christos. Aceștia au primit mântuirea fără a fi botezați cu apă, ceea-ce se poate numai așa, că martiriul lor s'a privit ca un botez. Și că și martiriul se privesce de un botez se vede din cuvintele Mântuitorului către cei doi fii a lui Zevedei: „Puteți bea păharul, pe care eu îl voi bea și cu botezul, cu care eu mă voi boteza, se vă botezați?“ și apoi: „Păharul meu îl veți bea și cu botezul, cu care eu mă botez, vă veți boteza“ (Mat. c. 20 v. 22—23), unde sub botez se înțelege mórtea sa. Tertullian dice: „Există și un al doilea botez carele însă totuși este unul și același, eu socot botezul sângelui, despre carele dice Domnul: Trebuie să mă botez, într'un timp, când era botezat acum. Acesta este botezul, carele suplinese baia cea ade-

vărată, dacă și nu s'a primit acésta și redă, ce s'a pierdut.

Botezul dorinții.

Precum botezul sângelui substitue în casuri de necesitate notorică botezul apei, tot astfel se pöte substitui botezul apei și prin botezul dorinții ferbinte de a se mântui. Dorința tare de a se mântui, dar lipsind posibilitatea primirii botezului apei, îi dă omului mântuirea. Biserica își arată credința în acest botez prin numărarea între sânti a bărbaților drepti ai Testamentului vechiu.

(Va urma.)

Invățământul real în școlile noastre primare.

Conduși de un dor ferbinte de progres, în hiperzelul nostru am aglomerat programele școlilor primare, cu o mulțime de cunoștințe abstracte ideale, cari de și frumoșe sunt, și pot satisface unor cerințe, totuși nu era permis, a li da o asemenea estensiune, în detrimentul învățământului real, practic.

Dacă vom privi cu atențiune toate reformele sociali-culturale, ivite în timpul mai nou în cercul bărbaților cu dorere pentru sörcea omenirii, vom observa, că ideea reorganizării școlii primare pe basa învățământului real, este o chestiune, ce preocupă serios toate cercurile școlari, cari serios se ocupă cu reformele sociali în direcție culturală, estmod că cu dreptul putem țice, că chestia reorganizării învățământului primar, pe basa realismului, a devenit una din cele mai inalte aspirațiuni ale progresului modern.

În hiperzelul nostru de progres în abstracțiuni și idealisme, ni-am uitat de clasica maxsimă a străbunilor „Non scholae, sed vitae discimus.“

Înfluența ideilor filosofice ale secolului trecut și-a aflat cea mai pregnantă expresiune în organismul școlilor svedice, unde sub influința ideilor franceze propagate cu zel de *Struensee*, elevul lui *Voltaire*, organizația învățământului a luat o direcție practică-reală, a căruia rezultatele vedesce destul de elocuent și statistica învățământului, având școlile svedice și cel mai restrins număr de analfați, abstrăgând folóșele reali pentru viața practică, ale unui asemenea sistem de învățământ.

Dacă vom privi învățământul real în școlile noastre, vom vedé că același se reduce la tractarea unor indiviđi din științele naturali și la unele noțiuni din fizică, la tractarea bucatelor de cetire și ore-cărei teorii din geometrie, de aci încolo apoi tot învățământul se reduce la abstracțiuni din gramatică, istorie, geografie și aritmetică, carea este cu prea puțină considerație la aplicarea regulilor în viața de toate zilele.

De un învățământ real, cu considerație la necesitățile agronomice ale țeranului nostru nu ne prea întâlnim.

Dacă privim viața socială din punct de vedere economic, vedem că omenirea a intrat în un războiu formal economic, ér în fața acestor lupte titanice pentru asigurarea preponderanței și influinței economice noi privim cu o condamnabilă indolență.

Ni-am uitat, că numai independența economică pöte asigura popórelor dezvoltarea culturală.

Statul a făcut mult în timpul mai nou, prin pregătirea învățătorilor în cursurile de pomărit, economie și lăptărit, nu altcum și prin deschiderea școlilor de repetițiune economice.

Cunosc un cas, unde o comună bisericescă de ale noastre, conscie fiind de importanța reformelor acestora, a decretat înființarea unei școle de repetițiune economice, organele statului însă au contestat învățătorului îndreptățirea cualificațiunii formali și în consecință, școla a rămas pe hârtie.

Ca și pe toate terenele, estmod și toate ramurile economiei au obținut perfecționarea lor spețială.

Este o cerință imperioasă a cunoșce astăzi toate mijlócele economiei artistice, inventate pentru a forța natura să producă ceva bun și mulțumitor.

Să luăm chiar și progresele uimitóre ale științei pomologice și vom admira progresele pomologilor moderni, cari ni-le vom putea însuși temeinic, numai prin propria intuițiune.

Spre a satisface deci necesității organizației învățământului real în școlile noastre rogăm :

1. În programele școlilor noastre să se deé mai mare estensiune și atențiune diverselor ramuri de economie, cu speciala considerare la ramul economiei din localitate.

2. Lângă toate școlile să se institue modele de economii în : pomărit, vierit, stupărit, ect.

3. La institutele noastre pedagogice să se pună mai mult pond pe practica diferiților rami de economie, instituind spre atare scop agronomi de model la școlile practice.

4. Pentru învățătorii deja în activitate, să se țină cursuri practice de pomărit, vierit, etc.

5. Pentru a da un avént progresului școlilor de pomărit, vierit, stupărit, etc. să se institue în fie-care diecesă un inspector de economie d. e. cel mai versat dintré învățătorii emeriți.

6. Pentru cualificarea învățătorilor pentru școlile de repetițiune economice, rogăm a se deschide în cel mai scurt timp un curs, la care participând învățătorii din comunele mai impopulate, să se provadă cu certificat, ca estmod să pótă funcționa la școlile înființande în respectivele parochii.

7. Întré datele statistice să ocură și cele privitoare la starea și prosperarea școlilor de pomărit și economice de totă bransa.

8. Învățătorii, cari să disting pe acele terene, să fie publicați în organele oficióse, ér cassele de păstrare române, mult ar contribui la progresul economic al poporului, dacă ar face modeste pre-

mie pentru atari învățători meritați, nu altcum și inteligența noastră cu dare de mână.

Comloșul-bănățan, 23 Iunie 1898.

Iuliu Vuia.

Limba maternă în școala poporală.

Înti'un articlu cu titlul de sus, scriind la adresa d-lui Sol. Giurcône, am fost accentuat, că trebuie să fie între noi o neînțelegere la mijloc, în ce privește predarea limbii materne în școala poporală. Ce e drept, am dat cu socotélă, că d-l coleg Giurcône așa cugetă, după cum răspunde în Nrul 25 din „Biserica și Școala.“ Nu poteam însă să afirm așa ceva, de óre-ce nu eram deplin convins, că așa cugetă și nu altcum. Cel puțin din scrisesele d-sale nu se potea judeca cu deplin temei. De aici apoi nedumerirea mea. Răspunsul d-sale însă, în punctul acesta, m'a dumerit pe deplin.

Da, m'a dumerit, ori mai bine ȳis, m'a întărit în credința, care până aci era numai o presupunere. În urmă însă, acésta e numai o împrejurare, care nu îngreunéză, dar nici că ușuréză predarea acestui studiu. Suntem numai simplu înțelegși asupra unei expresiuni, care a dat nașcere la nedumeriri. De alt-cum cestiunea acésta s'a mai desbătut în colónele acestei foi.

Cestiunea însași, adevărata cestiune însă, nu e prea atinsă de d l coleg în răspunsul d-sale. Ne-ar obliga însă fórt tare, când ar veni și ni-ar da unele desluciri mai spețiale, în ce privește predarea limbii materne: Ér la rugarea acésta ne îndreptătește împrejurarea, după afirmarea d sale, că a aflat o școlă de model — ceea-ce nici că tragem la indoală — și că a aflat un progres fórt îmbucurător și indeosébi în ale gramaticii. Ba, ne mai îndreptătește la acésta și ne destéptă interesul și părerea d-sale când ȳice, ca să se lase afară dintre regulele gramaticali frasele, períodele, circumstanțele etc.

Nu tragem la indoială, că n'ar fi póte bine așa; dar am dori să știm, că cu ce anume le vom înlocui pe acestea? Ori ajunge-vom la scop și fără acestea? Și dacă da, după-ce formă și în care mod? Căci știut este, că ȳicerile, ce se cer a-să lăsa afară, sunt mijlóce pentru ajungerea scopului gramatical. Și ca atari, nu s'ar împedeca ajungerea scopului prin omiterea lor?

Acésta e, ce am dori noi să șcim acum, când ne aflăm într'un adevărat labirint gramatical. Ér acésta ni-o dovedește rezultatul atât de slab, la care a ajuns școalele poporale, nu numai la noi, ci și la cele-alalte popóre. Și apoi în astfel de casuri, o rază de lumină ar face fórt bun serviciu învățătorilor și prin ei școalelor, cărora servesc.

Rézămați pe hărnicia d-lui coleg Giurcône, nu trim speranța, că nu vom aștepta înzădar după acésta rază. Ér până atunci și de astă dată stăm aci.

Iuliu Grofșoreanu.

Tractarea metodică a rugăciunii

„Tatăl nostru.“ *)

1) Pregătire.

Iubiți școlari! voi știți, că bunii vostri părinți Ve îngrijesc pe voi adecă ve dau voue de mâncare, ve caștigă vestminte séu haine, ve lecuiesc când sunteți bolnavi, șcl. Vedeți, iubiți școlari, când voi aveți trebuință de ceva, de es. când ve trebuiesc de mâncare, séu aveți lipsă de haine nóue, séu chiar și când ve dóre ceva, șcl., voi cereți dela părinții vostri prin vorbe frumoșe și umilite să ve deé aceea, ce ve trebuie. Spune dar tu Ioane, ce faci tu când ai lipsă de mâncare séu de haine nóue? (. . . eu cer). Dela cine ceri tu? (. . . dela părinți). Și cum ceri tu? séu cu ce vorbe ceri tu aceea ce-ți trebuie? (. . . cu vorbe frumoșe și umilite.) Vedeți iubiților, când cerem, dela cineva ceva cu vorbe frumoșe și umilite, ȳicem, că „ne rugăm“! Cum ȳicem șcl.? (. . . că ne rugăm). Așa dară și voi iubiți școlari, când ve trebuie ceva, ve rugați de părinții vostri, ca se ve dea! Ce faceți dară voi, când ve trebuie ceva de es. haine, cărți șcl.? (. . . fi rugăm pe părinții noștri, să ne dea haine șcl.) Așa este! Cum rogi tu George, pe tatăl teu să-ți cumpere cărți? (Dacă școlariul nu șcie, învățătorul îi spune: veđi iubitul meu școlariu, pre tatăl teu îl rogi așa: Iubite tată, ași avea lipsă de o carte, te rog să faci bine să mi-o cumperi, pentru-că aș dori fórt să învăț din ea! Așa dar' cum te rogi tu de tatăl teu, séu cum ceri ceva dela tatăl teu? — Am învățat iubiți copilași, că pe pământ și în ceriu sunt multe lucruri frumoșe, bună-óra: pe pământ sunt flori, pomi, animale și ómeni, șcl., în ceriu sunt: sórele, luna și stelele șcl. Ce am învățat dară noi încă în anul trecut? Am învățat și aceea, că ceriul și pământul și tóte lucrurile, câte sunt pe ceriu și pe pământ le numim l u m e! Cum le numim? șcl. Așa este! Acum tu Nițule îmi vei spune, căci am învățat și aceea că cine a făcut pământul și ceriul și tóte lucrurile acestea frumoșe, ce le vedem pe pământ și în ceriu? (. . . le-a făcut D u m n e z e u). Așa este copiilor: Dumnezeu e acela, care a făcut pământul, ceriul, florile, pomii, riurile, câmpurile, caii, oile, șcl. Dzeu face să lumineve sórele, să cadă plóea pe pământ și să créscă sémănațurile șcl. Așa dară ce face Dumnezeu? Vedeți copiilor, Dumnezeu ne dă tot ce pentru noi este bun și de folos; de aceea ȳicem că Dumnezeu este t a t ă a l t u t u r o r ó m e n i l o r! Ce este Dumnezeu? (. . . tată al tuturor ómenilor.) Pentru ce este el tată al tuturor ómenilor! (. . . pentru-că ne dă tóte, câte sunt bune și de folos pentru noi ómenii). În-sémnați-vé, iubiți copii, voi, când aveți trebuință de ceva de es. de mâncare, haine șcl. cereți dela părinții vostri; tocmai astfel și părinții vostri, când au

*) Acest material are să se tracteze în 4 lecțiuni separate.

lipsa de ceva, cer dela Dumnezeu, care este tatăl tuturor ómenilor! Așadară dela cine cer și părinții vostri aceea ce le trebuiește? (. . . Dela Dumnezeu). Și deci dela cine au să ceară toți ómenii? Și cum am zis că trebuie să cerem? Cu ce fel de vorbe? (. . . eu vorbe frumoșe și blânde.) Și apoi ce am zis, ce facem atunci când cerem cu vorbe frumoșe (. . . atunci ȕicem că ne rugăm). Așa este spune și tu!

2) Indicarea țintei.

Noi iubiți copii, vom învăța cum se ne rugăm lui Dumnezeu. Ce vom învăța ect.? Însemnați-ve: Când ne rugăm lui Dumnezeu prin vorbe frumoșe, atunci: noi spunem, o rugăciune! Ce spunem noi atunci, când ne rugăm lui Dumnezeu? (. . . o rugăciune) Așa este! Astăzi vom învăța rugăciunea cea mai frumoșă prin care ómenii cer dela Dumnezeu, ca dela un Tată bun, lucrurile cele mai bune și mai folositoare pentru ei! Ce cer ómenii! Dela cine cer dênșii? Cum îl privesc ei pe D-zeu? (. . . ca pe un Tată bun). Însemnați-ve: Tocmai pentru-că cerem dela Dzeu, ca dela „Tatăl nostru cel bun“, rugăciunea această frumoșă se numesce: „Tatăl nostru.“ Cum se numesce rugăciunea asta frumoșă? Pentru ce se numesce astfel? șcl. Mai însemnați-ve și aceea, că rugăciunea asta frumoșă, numită „Tatăl nostru“ a făcut-o însuși Mântuitorul nostru Isus Christos! Cine a făcut-o? Dela Domnul nostru Isus Christos au învățat-o apostolii și dela acestia alți ómeni! Cine au învățat-o ect.? Au învățat-o iubiților, pruncii dela părinții lor; ér mai târziu în școle: școlarii de învățătorii lor! Dela cine școlarii? Însemnați-ve: De óre-ce rugăciunea asta frumoșă au învățat-o ómenii dela însuși Domnul nostru Isus Christos, ea se mai numesce: „rugăciune Domnăscă“ Cum se mai numesce? Și pentru ce se mai numesce „rugăciune Domnăscă“? Însemnați-ve: Când ne rugăm, trebuie să spunem lui Dzeu cererile noastre cu voce lină și cu vorbe frumoșe și blânde, ca și când am cere ceva dela inșiși bunii nostri părinți! Cum trebuie să vorbim, când ne rugăm? Așa ne vom ruga și noi iubiților! E a n a s c u l t a ț i ; a c u m v e s p u n e u r u g ă c i u n e a „Tatăl nostru“ (Acuma învățătorul rostescă întréga rugăciune dela început până la fine, la înțeles, cu voce cât se póte de evlaviosă. După aceea învățătorul zice): Vedeti, iub. școlari, rugăciunea asta frumoșă o aflăm și în cartea noastră la pag. x. ean deschideți-ve cărțile și fiți cu luare aminte! Întâi ve voi u c e t i e u , ér voi ascultați și cetiți după mine în tăcere în cărțile vóstre? (Învățătorul cetesce logic și estetic întréga rugăciune, apoi provócă și pe unii școlari mai isteți să-o citească: Acum cetesce și tu, Ioane, rugăciunea asta dela început până la fine ect.) După cetirea logică și estetică din partea școlariilor, inv. trece la e s p l i c a r e a , séu t r a c -

tarea textului. Aci se ia propozițiune după propozițiune și se esplică fie-care de o sebit în modul următoriu:

(Va urma.)

Ioșif Tisu.
învățător.

D I V E R S E .

* *Știri personale.* Prea Sântia Sa Domnul episcop Ioan Meșianu, însoțit de Prea Cuvioșia Sa dl protosincol și director seminarial Augustin Hamsea, — a plecat Marția trecută (5 Iuliu st. n.) la băile din Graefenberg, unde va petrece câteva săptămâni.

* *Hymen.* Dl Mircea Besan, teolog absolvent și ales preot în Sânmiclăușul-mic, își va serba cununia cu Dșóra Aurelia Adamoviciu Duminecă (5/17 Iuliu a. c.) în biserica română gr. or. din Sânmiclăușul-mic. — Felicitările noastre!

* *Ingropat cu poliță.* Dilele trecute a murit în Galiția un Ovrieu, lăsând pe urma lui trei fii. Mai înainte de a muri a ȕis fiilor săi, căroră li-a împărțit averea sa, ca să-i pună fie-care în coșciug câte o sută de florini. Trebuie să spunem, că cel mai mare dintre fiii Ovrieului era botezat în religia catolică, mijlociul în cea luterană, ér cel mai mic rămăsese tot în religia strămoșască. Bêtrânul murind, lăsase ca executor testamentar pe primarul orașului, căruia îi comunicase ultima voință? sa. Aprópe de înmormântare, primarul întrebă pe cel mai mare dintre copii, decă a pus cei o sută de florini în coșciugul bêtrânului, după cum i-a fost dorința. Răspunsul a fost, că i-a și pus în aur, cel mijlociul în argint, ér cel mic întreat, response: — Eu am luat cele două sute de florini puse de frații mei, și în schimb am pus o poliță de 300 florini! . . .

* *Socotéla Rusului.* Odată un Rus se ducea la un bălcu (têrg), ca să vândă un armăsar al său. Dér tocmai când era aprópe de podul unei ape, începú o furtună îngrozitoare, riul începú să se umfle și podul se se clatine. Dér Rusul trebuind să trecă pe acel pod, se rugă ast-fel de sfântu Nicolae: „O, sfinte Nicolae, scapă-mé de furtuna asta, căci decă voiu ajunge cu bine la bălcu, cu toți banii pe care îi voiu lua de pe cal, îți voiu cumpéra o luminare și îți-o voiu aprinde în biserica din satul nostru. Sfântu Nicolae îi ascultă ruga, făcú ca Rusul să ajungă cu bine la bălcu. Dér omul nostru se căia de fágăduiala, ce o făcuse sfântului. Gândindu-se el cum să ese din încureătura asta, îi vení un plan. Cumpérá un cocoș și plecă prin bălcu și cu caiu și cu cocoșu. Și oricine îl întreba cât cere pe cal, el răspundea: nu vând calul fără cocoș, pe cal cer o rublă și pe cocoș 100 de ruble și cu o rublă fac 100 și o rublă, în fine îi dete și pe cocoș și pe cal 101 ruble. Astfel că Rusul întorcându-se la el acasă cumpérá din rubla ce o luase din vândarea calului o luminare și o aprinse la icóna sf. Nicolae. Astfel dér Rusul prin șiretlic își tinú fágăduiala cătră Sfânt.

* *Un tunel sub strâmtoarea Gibraltar.* Inginerul franceș Berlie a conceput îndrășneful proiect de a construi un tunel între Europa și Africa, așa că între Franța și Algeria să se stabilească o legătură prin cale ferată. Dl Berlier, în proiectul său, duce traseul tunelului submarin pe sub golful de Vaqueros spre Tanger, adên-cimea mării nefiind acolo mai mare de 400 metri. Tunelul ar avé o lungime submarină de 32 și o lungime totală de 41 kilometri; calea ferată ar avé două linii. Legătura între continente s'ar face în Europa prin linia spa-

niolă de la Malaga l. Cadix prin Algeciras și Tarifa, în Africa prin o liniă de la Tanger prin Ceuta, Tatuan, Melilla și Nemours, liniă care ar fi să se construiască acum, și s'ar uni la Tlemcen cu actuala rețea algeriană. Această liniă ferată ar costa 90,000,000 franci. Dl Berlier crede că tunelul, cu ajutorul unui sistem de construcție necunoscut încă, va costa câte 3,000 de franci metrul, ceea-ce ar fi pentru construcția totală 123,000,000 franci, astfel că toată interprimerea s'ar urca la suma de 225,000,000. Presupunând că în fie-care an s'ar lucra în amândouă părțile câte doi kilometri, construcția ar cere 8 ani. De remarcat e, că presa francesă judecă într'un mod foarte sceptic acest proiect, pentru-că nu e de creșut că transportul de persoane și mărfuri din Franța în Algeria s'ar face pe acest drum atât de costisitor. Calculul rentabilității e cam esagerat; calculându-se o circulație zilnică de 600 călători și 700 tone, venitul tunelului ar fi de 7,000,000 franci, și pentru liniă pe continent de 6,200,000, în total ar fi de 13,200,000 de franci.

Nr. 3372/898.

Publicare.

Prin care se provocă toți stipendiștii fundației Teodor Papp, până în 1/13 August 1898, se arete aici progresul făcut în anu. școlar 1897/8, căci la din contră li se va sista stipendiul.

Consistoriul gr. or. rom.
din Arad.

Concurs.

Pentru vacanta parochiă de clasa II din Șepreuș, în protopresbiteratul Ienopolei, prin această se esrie concurs cu termin de 30 de zile dela întâia publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumintele sunt: 1) jumătate de sesiune pământ arătoriu și fenaț prețuit la 128 fl. anual; 2) venitele stolare cu 327 fl. 50 cr.; 3) birul parochial prețuit în 200 fl.; 4) alte venit sigură cu 25 fl. — Tôte la olaltă se urcă la 680 fl. 50 cr.

Recurenții sub durata concursului și vor presenta recursele prin P. On. Oficiu protopresbiter al Ienopolei (Borosjenö) și se vor presenta vre-odată în biserică din loc spre a se face cunoscut parochianilor alegători dar se vor feri a influința cu mijloce neiertate, ca să pôtă fi admis în lista de candidare.

Șepreuș, la 14 Iunie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter.

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătorești dela clasele I și a II-a de băeți dela școla confesională rom. gr. or. din opidul Lipova, se esrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla“.

Emolumintele anuale sunt: 1) În bani gata câte 400 fl. v. a. și la timpul său adausul de cuincuinale prescrie prin lege; 2) pentru lemne din care are a să încălzi și sala de învățământ câte 50 fl. v. a.; 3) paușal pentru scripturistică câte 10 fl. v. a.; 4) câte un juger de pământ și câte un tachi, estravilane; 5) quartir liber în localitatea școlei, — pentru fie-care învățător.

Alegëndul învățător, va fi îndatorat a instrua și conduce corul vocal, după cum va dispune comitetul, precum și a instrua în fie-care an 2 adulți în cântarea glasurilor bisericesci, pentru ce va avé pe lângă emolumintele de mai sus, o remunerațiune anuală corespunderă.

Dela reflectanții la aceste stațiuni învățătorești se recere:

a) Se poședă cualificațiunea recerută prin lege, notându-se că cei cu cualificațiune superiôră vor fi preferiți; b) să dovedescă că sunt apți a instrua și conduce cor vocal; ér alegëndul, carele va fi destinat prin comitetul parochial a instrua și a conduce corul vocal, va avé o remunerațiune anuală corespunderă.

Reflectanții sunt avisați, ca recursele lor instruate conform recerințelor aci espuse și adresate comitetului parochial din Lipova, arătând în recurs expres, că pentru care din cele 2 stațiuni învățătorești recurge, să le subscernă P. O. D. Voicu Hamsea, protopresbiter și inspector școlar în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat; precum și a să presenta în persônă în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sfta biserică din Lipova spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipic.

Lipova, în 24 Iunie (6 Iulie) 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. prot. și insp. școlar.

—□—

În conformitate cu înaltul decis consitorial, Nr. 2267/898, pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la cl. I confesională rom. gr. or. din comuna Chesinț, prin această se esrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumentele anuale, împreunate cu acest post sunt:

1) Salariu în bani gata 300 fl.; 2) Quartir liber în edificiul școlei cu grădină de legiuni de 1 jug. catastral; 3) 10 orgii de lemne din care să va încălzi și sala de învățământ; 4) 10 fl. pentru participare la conferințele învățătorești; 5) 5 fl. pentru scripturistică.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post învățătoreșc, sunt avisați ca recursele lor instruite conform dispușețiunilor legali în valôre, și adresate comitetului parochial din Chesinț, se le subscernă subscrisului protopresbiter, inspect. școlar în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat, precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore, în sfta biserică din Chesinț, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipic.

Chesinț, la 14/26 Iunie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopop, inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești rom. gr. or. din Melynadas, se publică concurs cu termin de alegere pe Duminecă în 2/14 August a. c.

Dotatiunea anuală a învățătorului este: 1) 160 fl. v. a. bani gata; 2) 12 metri grâu, 12 metri cucuruz; 3) 6 stângeni de lemne, din cari e a să încălzi și sala de învățământ; 4) 3 jugere pământ parte fenaț, parte arătură; 5) pentru conferință și scripturistică 10 fl.; 6) dela înmormentări, unde învățătorul în tot locul e poffit, dela mic 20 cr. dela mare 40 cr.; 7) quartir liber, staul pentru vite și grădină de legume.

Dela recurenți să pofftește să-și ajusteze petițiunile cu documentele necesari prescrie de statutul organic, și adresate Comitetului parochial din Melynadas, să le subscernă Prea onoratului Domn protopop și inspector școlar Iosif Grădinariu, în Belinez.

Vor fi preferiți conducătorii de cor vocal.

Recurenții până la alegere să se presenteze în sânta

biserică de aici, în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în tipic și cant.

Melynadas, la 14/26 Iunie 1898.

Comitetul parochial.

Cu scirea mea: IOSIF GRĂDINARIU, m. p. protopresv. înspect. cerc. de școle.

—□—

Pe stațiunea învățătorască dela școla gr. ort. rom. din comuna Sacal, inspectoratul Orădii-mari se escrie concurs cu termen de alege pe 30 Iuliu (11 August) a. c.

Emolumintele: 1) Cortel cu intravilan computat în 20 fl.; 2) Salariul în bani 100; 3) $\frac{1}{4}$ sesiune pământ 80 fl.; 4) 20 șinice de grâu 100 fl.; 5) Stole cantonale 50 fl.; 6) Pășune pentru 3 vite 6 fl. — de tot 356 fl.

Se observă că contribuțiunea după pământul învățătoresc are să-o solvască alegândul învățător.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII d'n 1879, — adresate comitetului parochial din Sacal, să-se trimită subscrisului în Oradea-mare până inclusive în 28 Iuliu vechiu a. c., având recurenții în vre-o Duminică, ori sârbătoare a să presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop înspect. școl.

—□—

Pentru stațiunea învățătorască dela școla gr. ort. rom. din Diosig, inspectoratul Oradea-mare, se escrie concurs cu termen de alege pe 26 Iuliu (7 August) a. c.

Emolumintele sunt: în bani gata numărar 300 fl., afară de acesta cortel cu grădină de legumi, precum și stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, — adresate comitetului parochial din Diosig, să-se trimită subscrisului în Oradea-mare până la 25 Iuliu v. a. c. având recurenții în vre-o Duminică, ori sârbătoare a-să presenta la biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop înspect. școlar.

—□—

Nr. 350, 1898. F. G.

În scopul conferirii de stipendii din „Fundatiunea a lui Gozdu” pe anul școlastic 1898/9 se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserică ortodocsă-orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților provăduț cu clausula parochului competent, că și de present aparțin la biserică greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subscernă studenții dela școlile medii atestatul de pre anul școlastic 1897/8 ér cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a să produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are să arete în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voiesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voiesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în

casul dacă li se va vota stipendiu, să se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrișă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozdu (Budapesta VII. Király-utca 13 sz) până la 5 August a. c. n.

5. Tot-odată să provócă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutore pentru depunerea rigoroselor și câstigarea gradului de doctor ca până la termenul susindicat și pe lângă observarea p. 2) din acest concurs să arete rezultatul studiilor din anul școlastic 1897/8 căci alt cum li se va sista stipendiu, respective nu vor căpăta ajutoriu.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sau sosite după termenul scris, nu se vor lua în considerare.

7. În interesul expedării regulate, fie-care concurent să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimită rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozdu ținută în 11 Iunie, 1898.

Comitetul.

—□—

Devenind vacantă stațiunea învățătorască din Crocna, prin abdicarea învățătorului Georgiu Frugia dela postul său învățătoresc de aici, în urma decisului Venerabilului Consistoriu d'to 20 Februar 1898, Nr. 247 pentru deplinrea acestui post se escrie concurs cu termen de alege pe 5 Iuliu a. c.

Emolumintele sunt: În bani gata 178 fl. 82 cr, bucate 20 de șinice jumătate grâu, jumătate cucuruz, lemne 6 stângini pentru învățătoriu și 6 pentru școlă, 14 fl. pentru curatorat; 10 fl. pentru conferință; 5 jugere de pământ arătoriu și locuință liberă cu $\frac{1}{2}$ juger grădină.

Notificându-se: că alegândul învățătoriu va deveni întărit definitiv numai după un an de probă.

Recurenții pentru acesta stațiune învățătorască, sunt avisați recursele lor instruite cu toate documentele, recerute și adresate comitetului parochial din Crocna a le subserne P. O. D. protopresviter și inspector cercual, de școle Ioan Groza, în Nagy-Halmagy. Dintre recurenți vor fi preferiți, cari vor fi în stare de a înființa și conduce corul vocal, având în urmă a-se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în Sânta biserică din loc, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic, fiind deobligat pe lângă salariul numit a împlini și cantoratul în școlă și biserică

Din ședința com. paroch. din Crocna, ținută în 4 Iunie 1898.

Pentru com. parochial:

Teodor Bodea, m. p.

preș. com. paroch.

Cu strea mea: IOAN GROZA, m. p. protop. însp. școl.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Comitetul parochial gr. ort. român din Ciuciu protopresbiteratul Halmagiului escrie concurs de licitațiune minuendă pe 21 Iunie (3 Iuliu) a. c. după amiazi la 2 ore ce se va ține în școla română din loc, pentru edificarea bisericii din Ciuciu. Prețiu de esclamar 4349 fl. 43 cr. Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Ciuciu, 8/20 Iunie 1898.

Comitetul parochial.